

PESTICIDI, TU, OKO NAS

Proizvodnja povrća, ratarskih kultura kao i proizvodnja voća u našoj opštini ima dugu tradiciju. Međutim, ovu proizvodnju često ugrožavaju brojni prouzrokovaci bolesti i štetočine, koji značajno utiču na smanjenje prinosa i kvaliteta proizvoda.

“Naročito je veliki njihov značaj kod proizvodnje povrća u zaštićenom prostoru koji karakteriše brze smjene kultura na istom prostoru i kontrolisani uslovi temperature i vlažnosti, koji su idealni za razvoj ovih štetočina. Ovakva proizvodnja ne bi bila moguća, niti ekonomična, bez primjene sredstava za zaštitu bilja, koja se pravovremeno koristi od prouzrokovaca bolesti, štetočina i korova. Zaštita povrtarskih i voćarskih kultura nije nimalo jednostavna”, kaže Boro Musić (65), proizvođač povrća iz Mokre Njive.

“Da bi ona bila uspješna od poljoprivrednih proizvođača se očekuje da poznaju biologiju razvoja štetočina i uslove za njihov razvoj, da poznaju sredstva za zaštitu bilja, kao i mehanizam njihovog djelovanja, kako bi mogli da ih primijene u pravo vrijeme i na odgovarajući način. Na našoj trpezi se svakodnevno nalazi voće i povrće kao važan izvor minerala i vitamina, ali zbog neadekvatne primjene pesticide ono može biti opterećeno njegovim ostacima”, kažu u Poljoprivrednoj službi opštine, na pitanje da li proizvođači to znaju, u Poljoprivrednoj službi sliježu ramenima i kažu da proizvođači treba da čitaju uputstva na pesticidima.

Foto: Internet

Na teritoriji Opštine Nikšić, od povrtarskih kultura najviše se gaji: paprika, paradajz, krastavac, kako na otvorenom tako i plastična proizvodnja (krompir, kupusnjače, lukovičasto povrće, lisnato povrće, mahunasto povrće). Poznat je veliki broj prouzrokovaca bolesti povrtarskih biljaka, različitih po mjestu održavanja, načinu širenja, prodiranja u biljku, reprodukciji i simptomima koje prouzrokuju.

“Međutim oni imaju i određene sličnosti koje omogućavaju njihovo grupisanje u četiri grupe:

- Prouzrokovaci truleži korjena i prizemnog djela stable. Prouzrokovaci se nalaze u zemljištu i pripadaju različitim vrstama parazitnih gljiva. Efikasne su samo preventivne mjere zaštite primjenom fungicida zalivanjem biljaka.
- Prouzrokovaci nekroze sprovodnog sistema uvenuća biljaka. Prouzrokovaci ove grupe oboljenja su tipični zemljišni paraziti, mnoge gljive i neke bakterije.
- Prouzrokovaci lokalnih nekroza nadzemnih biljnih djelova. U zavisnosti od simptoma koje izazivaju, razlikuju se oboljenja: lisna pjegavost, plamenjača, pepelnica, antraknoze, rđe, trulež i plesnivost plodova.
- Prouzrokovaci mozaika, hloroze i deformacija biljnih organa. Kada je zaštita povrtarskih kultura u pitanju naši farmeri uglavnom sprovode zaštitu protiv plamenjače (koriste se preparati Antrakol, Ridomil gold, Quadris, Acrobat..), crne pjegavosti lišća (isti preparati kao za plamenjaču), pepelnica paradajza i paprika (Quadris, Score, Topas..), sive truleži (Teldor, Switch, Signum..). Štetočine povrtarskih biljaka hrane se njihovim djelovima ili stvaraju povrede koje predstavljaju ulazna vrata za prouzrokovace bolesti. Njihova brojnost i štetnost u najvećoj mjeri zavise od uslova spoljne sredine”, navode u Poljoprivrednoj službi.

Ekonomski najznačajnija štetočina u usjevu krompira je krompirova zlatica. Ovaj insekt ima četiri larvena stadijuma i dvije generacije godišnje. “Na tržištu se može naći veliki broj preparata za njeno suzbijanje, a najefikasniji su: Calipso, Confidor, Mospilan, Actara..”, kažu nam u jednoj poljoprivrednoj apoteci, želeći da ostanu anonimni.

Lisne vaši se veoma opasni insekti za sve povrtarske usjeve. Razmnožavaju se brzo, stvaraju veliki broj generacija u toku godine I za kratko vrijeme na biljkama formiraju čitave kolonije. “Od preparata koriste se Karate zeon, Decis, Actara, Calipso.. Tripsi, štete trave na paprici, paradajzu I krastavcu I to na cvjetnom lišću I plodovima. Preparati: Fenitrothion, Perfekthion, Decis, Calipso, Vertimec, Actara.. Grinje su sitni pauzi koji napadaju sve vrste povrća. U toku godine formiraju veliki broj generacija koje se međusobno preklapaju, što otežava njihovo suzbijanje. Hemijska zaštita se sprovodi primjenom akaracida: Vertimec, Apollo...”, kažu u Poljoprivrednoj službi.

“Kod lisnatog povrća treba biti obazriv sa upotrebom pesticide jer su to biljke koje imaju kratku vegetaciju, a preparati koji se koriste za suzbijanje bolesti I štetočina imaju karenicu od 14-21 dan, (**karenica je broj dana koji mora da prođe od poslednje primjene sredstva do berbe**)”, kaže B. Musić, “ Zbog otrovnosti sredstava za zaštitu bilja treba se pridržavati koncentracija koje su naznačene u upustvu za primjenu kao I ispoštovati njegovu karenicu”.

Proizvodnju kontinentalnog voća na teritoriji Nikšića svake godine ugrožava znatan broj štetočina I prouzročivača bolesti. Neke od njih su stalno prisutne, dok se neke javljaju samo povremeno. Naši voćari uglavnom vrše tri do četiri hemijska tretmana. Prvi tretman je u fazi mirovanja voćke, koje se sprovodi od decembra pa sve do kretanja pupoljaka, marta mjeseca.

“Od preparata se koriste Crveno ulje, Plavo ulje, ili neki od bakarnih preparata u kombinaciji sa uljnim preparatom. Ovim tretmanom se smanjuje infektivni potencijal za 60% za tekuću godinu, a uništavaju se I prezimjele forme mnogih štetočina koje se nalaze u pukotinama grana ili pod korom debla . Od bolesti najzastupljenija je bolest Čađava krastavost jabuke, kruške I dunje, rđe, pjegavost lišća, plamenjače, rogač šljive, šupljikavost lišća koštičavog voća, monilioze koštičavih voćnih vrsta. Obično se izvode dva tretmana prije cvjetanja, I dva poslije cvjetanja sa preparatima koji su registrovani za odgovarajuću bolest”, kaže Risto Peković (54), proizvođač voća iz Župe.

Samo oni voćari koji blagovremeno odrade zaštitu mogu očekivati visok prinos I kvalitet svojih plodova. Kada su štetočine u pitanju veliki problem prave lisne vaši koje se javljaju na svim voćkama. ”Za njihovo suzbijanje može se koristiti veliki broj preparata: Decis, Gusathion, Sistemina.. najznačajnija štetočina jabuke je jabukin smotavac, može se sresti I u plodovima kruške, dunje, oraha. Za suzbijanje može se koristiti veliki broj preparata: Gusation, Avaunt, Cimogal”, dodaje R. Peković.

Posljednjih deset godina u našoj opštini akcent se stavlja na proizvodnju jagodastog voća (jagoda, malina, kupina). Najveći problem kod ovih voćnih vrsta je monilioza-trulež plodova. “Ovaj problem se rešava tretiranjem fungicidima u fazi cvjetanja, od preparata se preporučuje Signum, Swwich, Teldor”, kaže Peđa Turčinović (48), proizvođač jagoda, “A od štetočina problem prave cvetojedi, koji buše rupe u cvjetnim pupoljcima I u njih polažu jaja, sa insekticidima Decis, Fastac ..., rešava se ovaj problem. Naši poljoprivredni proizvođači su shvatili da ako hoće da imaju visok prinos I kvalitet plodova moraju koristiti sredstva za zaštitu bilja”.

S obzirom da su pesticidi sredstva čijom nepravilnom primjenom lako dolazi do štetnih posledica po čovjeka I okolinu neophodno j pridržati se svih mjera opreza pri radu sa njima, striktno se pridržavati doza odnosno koncentracija preparata naznačenih na upustvu. Pred berbu obavezno voditi računa o karenici preparata, tj. roku njihove poslednje primjene prije berbe, kažu u ovoj poljoprivrednoj apoteci.

A svi ovi gore navedeni pesticidi stižu na našu pijacu u voću i povrću koje prodaje reklama: **DOMAĆE**.

Foto: Internet